

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Карабін Оксана Йосифівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
karabinoksana@gmail.com

Furman Marek

Koordinator współpracy zagranicznej Zespołu Szkół Zawodowych w Wolsztynie,
Instytucie Biznesu w Kaliszu i informatykę na UAM

Інформатизація суспільства, соціальні та економічні зміни, розвиток світового прогресу прискорюють реформування системи вищої освіти, де дистанційне навчання має особливу місію. До важливих завдань дистанційне навчання входить забезпечення відповідного рівня освіченості здобувачів освіти, надання професійної підготовки майбутніх фахівців, формування професійної компетентності з врахуванням швидких змін науково-технічного прогресу.

Система дистанційної освіти є індивідуалізованим процесом, який відбувається за умов належного рівня інформатизації учасників освітнього процесу з обов'язковим врахуванням їх інтересів, опосередкованої взаємодії учасників віддалених один від одного в спеціалізованому середовищі з дотриманням нормативно-правової бази, спеціалізованих методик дистанційного навчання, відповідного забезпечення освітнього процесу, а саме:

- освітньо-інформаційного;
- організаційного;
- матеріально-технічного;
- цифрового;
- методичного;
- кадрового;
- фінансового тощо.

Дистанційне навчання організовується з врахуванням освітньої програми закладів вищої освіти та відповідає державним стандартам освіти, відтак, в освітній програмі, мають бути обумовлені «особливості організації освітнього процесу (опис форм організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання, у тому числі з навчальних предметів художньо-естетичного, фізкультурно-оздоровчого та технологічного циклів, та інші складники, що враховують особливості освітньої діяльності закладу освіти)» [2].

Дистанційна освіта, як система підготовки сучасного фахівця, направлена на використання відкритого освітнього контенту за допомогою цифрових засобів із метою виховання кваліфікованого та вмотивованого фахівця наділеного високим професіоналізмом, який прагне до здобуття професійної майстерності з посиленням особистісних мотивів самореалізації, ділового самоствердження, пізнавального співробітництва, соціальної комунікації та прогресивної співпраці. Найбільш важливими аспектами дистанційного навчання вважають:

1. Освітні програми, які мають забезпечувати здобувачів освіти базовими знаннями, вміннями та навичками, необхідними для формування всіх освітніх можливостей і потреб на розвиток особистості та професіонала.

2. Ширший вибір освітніх програм з різними цілями та мотивами.

3. Ефективні механізми взаємодії з ринком праці: налагодити постійну систему моніторингу роботи випускників з місцевим працевлаштуванням, проводити регулярні консультації з роботодавцями і випускниками і за їх результатами здійснити корекцію освітніх програм.

4. Відповідні та зрозумілі процедури оцінювання учасників дистанційного навчання відмінних від традиційних. Оцінювання слід зорієнтувати не стільки на матеріальну базу, професорсько-викладацький склад, навчально-методичне забезпечення, тому що в умовах віртуалізації закладів вищої освіти ці показники дещо змінюються.

5. Зменшення дистанція між фундаментальними і прикладними дослідженнями. Нові інтереси та потреби в знаннях вимагають інтеграції ряду навчальних дисциплін, котрі вважалися раніше не пов'язаними між собою, у результаті чого виникають міждисциплінарні і мультидисциплінарні програми навчання.

6. Одночасне використання мультимедійних засобів, персональних комп'ютерів та інтернету для модернізації освітнього процесу та подання його більш інтенсивним та інтерактивним [1, с. 17.].

Дистанційне навчання вибудовує індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти, в різних формах здобуття освіти (денній, вечірній, педагогічному патронажі тощо), створюючи відповідні умови для забезпечення повноцінної участі в освітньому процесі з урахуванням індивідуальної програми розвитку, забезпечуючи змістовну взаємодію з педагогами, регулярне відстеження результатів навчання та надання підтримки в освітньому процесі. Основою дистанційного навчання є створення освітньо-інформаційного середовища, що включає в себе розроблення науково-методичного контенту з врахуванням інноваційної педагогіки, сьогоденних соціальних вимог, індустріальних перспектив, цифрових технологій. Таке середовище сприятиме отриманню знань як під науково-методичним керівництвом педагогів так і на всіх етапах самостійної роботи.

Організація дистанційного навчання вибудовується з врахуванням «можливості реалізувати бажання та право здобувачів освіти на доступну та якісну освіту відповідно до їх здібностей, потреб, інтересів, можливостей, мотивації, досвіду, незалежно від віку, місця перебування чи проживання, стану здоров'я, соціального та майнового стану, інвалідності чи інших обставин та ознак, у тому числі тих, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти» [2].

Водночас, впровадження дистанційного навчання залежить від:

– рівня розробленості науково-теоретичного забезпечення організації дистанційного навчання у вищих освітніх закладах;

- фактичного рівня готовності викладачів до здійснення дистанційної освіти та реального стану і характеру підготовки майбутніх фахівців щодо реалізації елементів дистанційної освіти у власній професійній діяльності;
- використання інноваційних освітніх та цифрових технологій, що базуються на дистанційній освіті;
- методологічної системи дистанційного навчання [3, с. 17].

Концептуальними аспектами організації дистанційного навчання в закладах вищої освіти вважають:

- урахування інтересів, мотивації, потреб замовника послуг дистанційного навчання (мети навчання, завдання, потреби здобувачів освіти);
- адаптування когнітивного досвіду здобувачів освіти в процесі дистанційного навчання, володіння засобами цифрових технологій, розподіл часового маршруту опрацювання освітнього матеріалу, перегляд ставлень до формування професійних знань, вмінь та навичок;
- побудову організації дистанційного навчання з врахуванням продуктивної діяльності здобувачів освіти в процесі виконання освітніх завдань
- вибудовування стратегії щодо самостійного опановування освітнього контенту з врахуванням системного дидактичного проєктування;
- використання технологій дистанційного навчання на основі дуального підходу (використання цифрових технологій, які водночас виступають об'єктом опанування та задіяння). Технології дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами (денна, вечірня, педагогічний патронаж тощо) в закладах освіти можуть використовуватися для проведення оцінювання, консультацій, вивчення окремих тем з предмета.

Таким чином, дистанційне навчання потребує подальшого розвитку з вирішенням соціально-значимих завдань в освіті. Вагомим є підвищення рівня освіченості суспільства його інформатизації, удосконалення єдиного освітнього простору в Україні та задоволення потреб держави у фахових спеціалістах, збільшення ефективності та якості освітніх послуг, розвиток адаптації соціальної і професійної мобільності майбутніх фахівців, розширення професійного світогляду та соціальної активності.

Список використаних джерел

1. Згуровский М. Общество знаний и информации – тенденции, вызовы, перспективы. Зеркало недели. 2003. № 49(444). С. 17.
2. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35224.html. (дата звернення 12.10.2020).
3. Слюсаренко Н., Кохановська О. Основні підходи до класифікації моделей дистанційного навчання. Обрій: 2012. № 1. С. 16–19.